

Impuls brede scholen, sport en cultuur

De 0-meting 2013

Sinds 2012 is in de gemeente Zwijndrecht de regeling 'Impuls brede scholen, sport en cultuur' van kracht. De inzet van sport- en kunstcoaches¹ moet een wezenlijke bijdrage leveren aan de beleidsdoelen op het terrein van cultuur, sport en brede scholen binnen zowel het primair als voortgezet onderwijs. En zo mogelijk ook aan andere gemeentelijke beleidsdoelen zoals de (jeugd)-gezondheidszorg, welzijn en/of wijkontwikkeling.²

Met het inzetten van sport- en kunstcoaches wil de gemeente:

- Een impuls geven aan het brede scholenbeleid door een beter afgestemd en gevarieerder activiteitsaanbod op en na school te realiseren.
- Een compleet aanbod aan sportieve, culturele en educatieve activiteiten voor kinderen en jongeren te realiseren en daarmee de sport- en cultuurparticipatie bij deze doelgroep stimuleren.
- Sterke sportverenigingen die als maatschappelijk ondernemers wijkgericht werken en een bijdrage leveren aan maatschappelijke vraagstukken.

Om de voortgang van de Impulsregeling te kunnen monitoren is het noodzakelijk om vooraf prestatiedoelstellingen te bepalen waaraan prestatie-indicatoren gekoppeld kunnen worden. Samen met de gemeente Zwijndrecht hebben we tien doelstellingen geformuleerd, die we begin 2013 gemeten hebben om een eerste stand van zaken in kaart te brengen (de 0-meting). Deze 0-meting levert input voor de gemeente Zwijndrecht om de Impulsregeling bij te sturen waar nodig.

Inhoud:

1. Conclusies
2. Doelstellingen: de 0-meting
3. Sport en bewegen
4. Cultuur

Opzet van het onderzoek

Voor het onderzoek hebben we op de deelnemende scholen bij de Impulsregeling (2 middelbare scholen en 11 basisscholen (14 locaties, verspreid over 7 wijken)) kinderen en jongeren een vragenlijst voorgelegd. De kinderen in de onderbouw van de basisscholen hebben de vragenlijst mee naar huis gekregen om samen met hun ouders in te vullen, de kinderen in de bovenbouw hebben de vragenlijst zelf klassikaal ingevuld. Op de middelbare scholen hebben we ervoor gekozen om de vragenlijst digitaal in te laten vullen. Uiteindelijk hebben we 649 vragenlijsten ingevuld teruggekregen: 289 in het basisonderwijs en 360 in het voortgezet onderwijs. We hebben de data herwogen naar leerjaar en type onderwijs, zodat de resultaten representatief zijn voor alle scholen die aan de Impulsregeling deelnemen.

Naast het kwantitatieve onderzoek hebben we een kwalitatief onderzoek gedaan onder verschillende partners: we hebben gesproken met acht schooldirecteuren, vier sportverenigingen, een leidinggevende bij stichting Hatrick en stichting ToBe, de kwartiermaker en ten slotte de zes combinatiefunctionarissen.

Voor het gemak spreken we in deze factsheet over kinderen en jongeren in het algemeen. Feitelijk gaat het alleen om de kinderen en jongeren op de scholen die meedoen aan de Impulsregeling.

1 Conclusies

Het doel van deze 0-meting is om een eerste stand van zaken te schetsen. Het effect van de Impulsregeling (de werkzaamheden van de sport- en kunstcoaches) kunnen we nog niet meten. Naar aanleiding van de 0-meting moeten de doelstellingen smart³ geformuleerd worden, zodat we volgend jaar kunnen zien in hoeverre de doelstellingen behaald zijn.

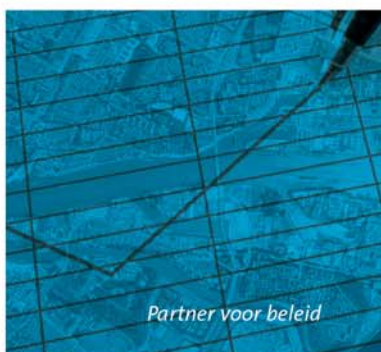
Wat zien we al wel? Allereerst dat de kinderen/jongeren frequenter sporten dan hun leeftijdsgenoten in het land. Op de deelnemende scholen kan volgens de RSO⁴ 86% van de kinderen en 91% van de jongeren gezien worden als sporter. Twee derde van de kinderen/jongeren is lid van een sportvereniging.

¹ De officiële functie is combinatiefunctionaris: een professional die een brug vormt tussen de sectoren onderwijs, sport en/of cultuur om daarmee deze sectoren te versterken en te verbreden. Combinatiefunctionarissen organiseren activiteiten en bevorderen tegelijkertijd de samenwerking en afstemming tussen de sectoren.

² Bron: *Samen Top*. Plan van aanpak 2013-2015. Combinatiefunctionarissen en brede scholen. Gemeente Zwijndrecht.

³ Specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden.

⁴ De Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (RSO) is een gestandaardiseerde vragenlijst om de frequentie, sporttak, sportvorm, organisatievorm en accommodatiebenutting van mensen in kaart te brengen. Het instrument is in de jaren negentig ontwikkeld in opdracht van het ministerie van VWS.

Alle betrokken partners:

- kunstcoaches;
- schooldirecteuren;
- sportcoaches;
- sportverenigingen;
- stedelijk coördinator;
- stichting Hattrick;
- stichting ToBe.

De kinderen en jongeren doen meer aan sport dan aan cultuur. Vrijwel alle jongeren (97%) en negen op de tien kinderen (88%) hebben het afgelopen jaar buitenshuis wel eens deelgenomen aan één of meerdere culturele activiteiten en/of één of meerdere voorstellingen bezocht. Hanteren we – net zoals bij de RSO - een minimum van 12 keer per jaar, dan zien we dat ongeveer een kwart van de kinderen/jongeren dit minimum haalt. Naast het bezoeken van culturele voorstellingen en activiteiten buitenshuis zijn veel kinderen en jongeren ook thuis actief op het gebied van kunst en cultuur.

Alle betrokken partners die we gesproken hebben zijn blij dat de gemeente Zwijndrecht is gestart met de Impulsregeling. De meesten verwachten ook een positief effect van de werkzaamheden van de sport- en kunstcoaches. De coaches enthousiasmeren en bieden leuke en gevarieerde lessen aan. Wel denkt men dat de inzet van de kunstcoaches waarschijnlijk minder effect zal hebben dan dat van de sportcoaches. *'Dit ligt niet aan de kunstcoaches zelf, maar cultuur vereist een nog actievere rol van ouders'*. Een andere directeur licht toe: *'sport staat dichterbij de mensen dan cultuur'*.

2 Doelstellingen: de 0-meting

De ambitie van de gemeente Zwijndrecht (op jeugdbeleid) is als volgt:

'We willen dat alle kinderen in Zwijndrecht de talenten die ze in zich dragen in de volle breedte kunnen ontwikkelen. Gezond, veilig en actief opgroeien, dat is het leidende principe. Voor elk individueel kind is oog en aandacht en voor elk kind wordt geïnvesteerd in talentontwikkeling, ongeacht of dat voor begeleiding naar de top is of voor het beslechten van drempels.'

Bij het formuleren van de prestatiedoelstellingen hebben we een onderscheid gemaakt tussen twee thema's: sport en bewegen, en cultuureducatie. Voor beide thema's is er een verschil tussen output en outcome indicatoren (zie kader links).

In tabel 1 t/m 4 vindt u een overzicht van alle prestatiedoelstellingen, bijbehorende indicatoren en de huidige stand van zaken. Naar aanleiding van de 0-meting worden de doelstellingen verder uitgewerkt en smart gemaakt.

Sport en bewegen

Er zijn vier sportcoaches actief voor de Impulsregeling: drie in het basisonderwijs (bij zeven brede scholen)⁵ en één in het voortgezet onderwijs (bij het DevelsteinCollege⁶). Eén sportcoach ondersteunt daarnaast ook vier Zwijndrechtse sportverenigingen, zoals bij het opzetten van een sponsorbeleid of ander beleidsplan.

De sportcoaches in het basisonderwijs bieden scholen een sportmenu aan dat bestaat uit een basismenu en een opmaatmenu. Het basismenu bestaat uit acht blokken van ieder vier weken. Met het menu maken kinderen gedurende het schooljaar kennis met acht verschillende sporten. De eerste les wordt verzorgd door de sportcoaches waarna de leerkracht in les twee en drie zelf aan de slag gaat met het sportmateriaal en de leskaarten die de sportcoach achterlaat. In de vierde week kunnen kinderen mee doen aan een verdiepingsles, die in samenwerking met een sportvereniging gegeven wordt (meestal na schooltijd). Bij het opmaat menu kan een school activiteiten inkopen die met name na schooltijd plaatsvinden. De menukaart bestaat uit veelzijdige sportactiviteiten die in samenwerking met sportverenigingen en –aanbieders aangeboden worden. Tot op heden hebben 12 basisscholen (voor een deel van het schooljaar) het basismenu afgenomen; een totaal van 66 klassen. Van het opmaat menu zijn tot mei 2013 in totaal 312 activiteiten afgenomen door acht scholen. Aan een activiteit namen gemiddeld zo'n 15 kinderen deel. Om hoeveel unieke kinderen het gaat, is niet bekend.

De sportcoach in het voortgezet onderwijs heeft een andersoortige functie en werkt als een soort makelaar. Ze legt contacten met sportverenigingen, zorgt ervoor dat er activiteiten (zoals een aantal proeflessen) worden georganiseerd waaraan leerlingen na schooltijd kunnen deelnemen (het sportkeuzeprogramma), en promoot de sporten en sportverenigingen. De sportcoach is zelf vaak niet aanwezig bij de activiteiten. In totaal hebben in de periode februari t/m april 2013 65 jongeren deelgenomen aan een activiteit, elk bestaande uit drie lessen. Eén jongere heeft aan twee activiteiten deelgenomen. De jongeren hadden de keuze uit 30 activiteiten.

Output: het aanbod aan producten, diensten en activiteiten om de algemene doelen van de Impulsregeling te bereiken.

Outcome: de maatschappelijke effecten die met de regeling worden nagestreefd.

⁵ Het gaat om de volgende 11 basisscholen: De Bron, De Develhoek, De Dolfijn, De Julianaschool, Koninklijke Julianaschool, De Kim, De Margrietschool, De Notenbalk, De Rank, De Tandem en Twee Wieken.

⁶ Met ingang van het schooljaar 2013/2014 zal de sportcoach ook werkzaam zijn bij het LOC@ en het Walburg College.

De drie sportcoaches in het basisonderwijs zijn in dienst van stichting Hatrick. De sportcoach in het voortgezet onderwijs is in dienst van het DevelsteinCollege.

In het voortgezet onderwijs wordt pas vanaf het schooljaar 2013/2014 gestart met een kunstcoach.

Partner voor beleid

De cijfers uit tabel 1 en 2 worden verder uitgewerkt in paragraaf 3 'Sport en bewegen'.

Tabel 1 Doelstellingen en bijbehorende indicatoren m.b.t. sport en bewegen (outcome)

	2013	
	BO	VO
Vergroten van de sportdeelname van kinderen en jongeren		
- aantal kinderen/jongeren dat heeft meegedaan aan één of meerdere activiteiten uit het sportmenu en het sportkeuzeprogramma	1.650 ^a	65
- gemiddeld aantal activiteiten uit het sportmenu en sportkeuzeprogramma waaraan kinderen/jongeren hebben meegedaan	22,5 ^a	3
- percentage kinderen/jongeren dat voldoet aan de RSO norm ^b	86%	91%
- percentage kinderen t/m 12 jaar dat lid is van een sportvereniging ^b	67%	68%
Verbeteren van de gezondheid van kinderen en jongeren		
- percentage kinderen en jongeren met overgewicht (inclusief obesitas) ^b	16%	5%
- percentage kinderen en jongeren die gezondheid als goed ervaren ^b	90%	84%
- percentage kinderen en jongeren die voldoen aan de beweegnorm ^b	13%	14%

^a Eigen schatting/waarneming van de sportcoaches

^b Eigen beoordeling/waarneming van kinderen/jongeren

Tabel 2 Doelstellingen en bijbehorende indicatoren m.b.t. sport en bewegen (output)

	2013	
	BO	VO
Vergroten van de diversiteit en het aantal sport- en bewegingsactiviteiten voor kinderen en jongeren		
- aantal verschillende sport- en bewegingsactiviteiten die via het sportmenu en het sportkeuzeprogramma worden aangeboden	15	30
Leggen van verbindingen tussen sport- en beweegaanbod en preventieve (jeugd) gezondheidszorg		
- aantal Brede Scholen met het predicaat 'Gezonde school'	0	0
Versterken van de sportverenigingen		
- aantal activiteiten georganiseerd ten behoeve van de wijk en/of Brede Scholen		391
- aantal jeugdleden bij de betrokken sportverenigingen ^a		1.002
- aard van knelpunten binnen de betrokken sportverenigingen		zie pag. 7

^a Zie kader op pagina 7 voor de vier betrokken sportverenigingen.

Cultuureducatie

Bij aanvang van de Impulsregeling is er één kunstcoach gestart in het basisonderwijs. Begin 2013 is er nog een kunstcoach aangenomen. Beide coaches zijn in dienst van stichting ToBe.

De kunstcoaches werken met een kunstmenu, genaamd Toppie. Een maatwerkmenu dat bestaat uit een combinatie van binnen- en buitenschoolse programma's. In overleg met de kunstcoach wordt een jaarprogramma samengesteld en aangepast aan de wensen van de school. Het binnenschoolse programma bestaat o.a. uit het ontwikkelen van een doorgaande leerlijn, peuter/kleuterprojecten, een kunstweek en kunstvormprojecten. Voor de naschoolse tijden zijn er kunstparels en kunstkettingen.⁷

De kunstcoaches zijn tot op heden op zeven basisscholen actief. Bij de andere scholen zijn de kunstcoaches nog in gesprek of starten de activiteiten na de meivakantie. De cijfers uit tabel 3 en 4 worden verder uitgewerkt in paragraaf 4 'Cultuureducatie'.

Tabel 3 Doelstellingen en bijbehorende indicatoren m.b.t. cultuureducatie (outcome)

	2013	
	BO	VO
Vergroten van de cultuurdeelname van kinderen		
- aantal kinderen dat heeft meegedaan aan één of meerdere activiteiten uit het kunst- en cultuurmenu	1.271 ^a	-
- gemiddeld aantal activiteiten uit het kunst- en cultuurmenu waaraan kinderen hebben meegedaan	-	-
- percentage kinderen dat in de afgelopen 12 maanden 12 keer of meer heeft deelgenomen aan een culturele activiteit	22%	24%

^a Eigen schatting/waarneming van de kunstcoaches.

⁷ Bron: www.toppiecoach.nl

De sport- en kunstcoaches hebben allen een specifieke opleiding gevolgd, waardoor hun lessen van goede kwaliteit zijn.

Tabel 3 Vervolg

	2013	
	BO	VO
Vergroten van het aantal kinderen dat thuis actief een kunstzinnige activiteit beoefent		
- percentage kinderen dat in de afgelopen 12 maanden thuis een kunstzinnige activiteit heeft ondernomen	60%	83%

Tabel 4 Doelstellingen en bijbehorende indicatoren m.b.t. cultuureducatie (output)

	2013	
	BO	VO
Vergroten van de diversiteit en het aantal culturele activiteiten voor kinderen		
- aantal verschillende culturele activiteiten die via het kunst- en cultuurmenu worden aangeboden	65 ^a	-

^a Eigen schatting/waarneming van de kunstcoaches.

3 Sport en bewegen

Hoeveel kinderen en jongeren sporten er?⁸ Hoe staat het met hun gezondheid? En hoeveel voldoen aan de norm Gezond Bewegen? Voordat we deze vragen beantwoorden schetsen we eerst kort het beeld dat betrokken partners⁹ hebben van het huidige sportgedrag van de kinderen in Zwijndrecht.

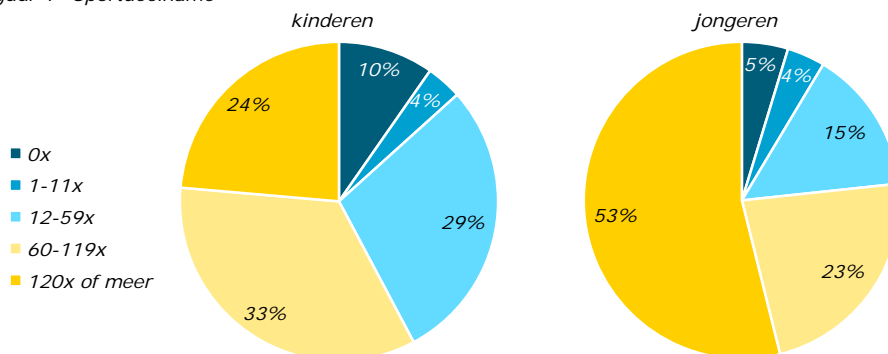
De huidige situatie in de ogen van partners

De meeste partners (zie bovenste kader) denken dat de sportdeelname van de kinderen in Zwijndrecht gemiddeld is. Een enkeling denkt zelfs bovengemiddeld. Alle kinderen krijgen gymles op school, veel kinderen zijn lid van een sportvereniging, het aanbod aan sportverenigingen in de gemeente is vrij groot en er worden in de gemeente verschillende activiteiten georganiseerd. De sportcoaches geven aan: 'Sport leeft bij de kinderen'. Wel neemt het sportgedrag van kinderen af wanneer zij naar het voortgezet onderwijs gaan. Ook zijn er duidelijke verschillen tussen wijken onderling. De schooldirecteuren in de wijken Noord en Kort-Ambacht geven aan dat van redelijk wat kinderen op hun school het contributiegeld van sportverenigingen betaald wordt door stichting Leergeld.

Sportdeelname

In figuur 1 hebben we de sportdeelname van kinderen (basisonderwijs) en jongeren (voortgezet onderwijs) in beeld gebracht. Volgens de RSO kan 86% van de kinderen en 91% van de jongeren gezien worden als sporter. Vergelijken we de Zwijndrechtse cijfers met landelijke cijfers dan zien we dat jongeren frequenter sporten dan hun leeftijdsgenoten elders in het land. Landelijk kon in 2007 83% van de 6 t/m 11-jarigen gezien worden als sporter en 84% van de 12 t/m 17-jarigen.¹⁰ Overigens sport één op de tien kinderen en één op de twintig jongeren op de deelnemende scholen aan de Impulsregeling helemaal niet.

Figuur 1 Sportdeelname

De Richtlijn Sportdeelname-onderzoek (RSO) spreekt van een sporter wanneer iemand in de afgelopen 12 maanden 12 keer of meer heeft gesport (sporten tijdens de gymles op school tellen niet mee).

⁸ Dit onderzoek beperkt zich tot de kinderen en jongeren op de scholen in het basis- en voortgezet onderwijs die deelnemen aan de Impulsregeling.

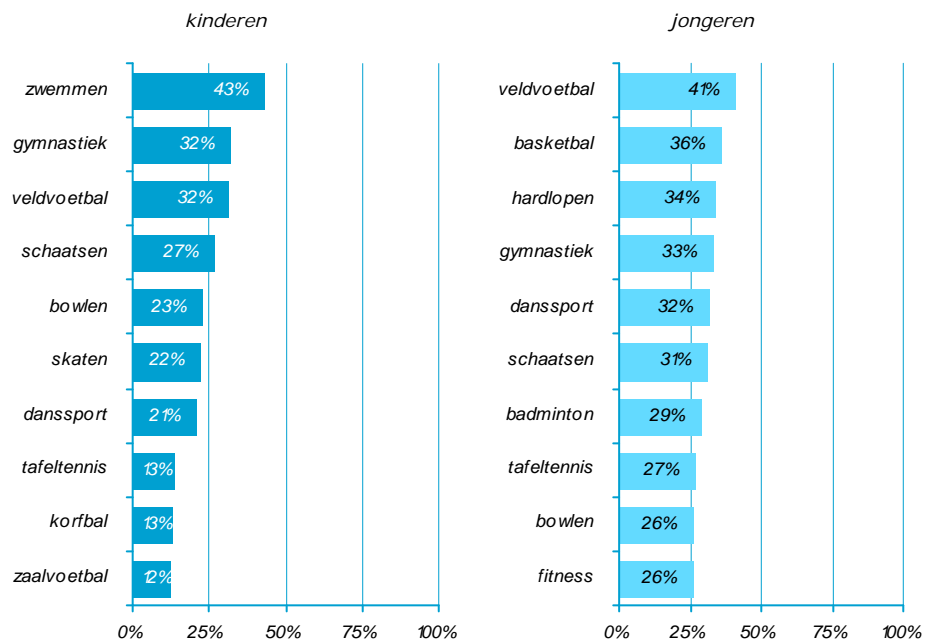
⁹ Zie kader 'Opzet van het onderzoek' voor alle betrokken partners.

¹⁰ Tiessen-Raaphorst, A. (2010). *Sportdeelname in Nederland*. Den Haag: SCP.

In figuur 2 hebben we de tien meest populaire sporten op een rij gezet. In het basis-onderwijs staat zwemmen met stip op nummer één. Veldvoetbal is op het voortgezet onderwijs de meest beoefende sport.

Figuur 2 Top-10 populaire sporten

Veel kinderen en jongeren sporten bij een vereniging (tabel 5). Twee derde is ook daadwerkelijk lid van een sportvereniging. Wat betreft sportlocatie zien we dat de meeste kinderen en jongeren in Zwijndrecht sporten. Jongeren sporten wat vaker (ook) in een andere gemeente.

Tabel 5 Sportverband en -locatie (%)

	kinderen	jongeren
sportverband		
vereniging	75	81
bsv	4	2
anders	56	53
sportlocatie		
Zwijndrecht	74	64
elders	41	51

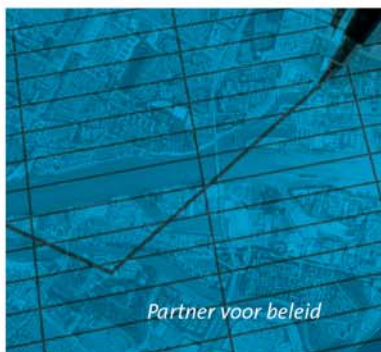
Bewegen en gezondheid

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) verschilt per leeftijdsgroep en is voor jongeren tot 18 jaar vastgesteld op dagelijks een uur matig intensief bewegen.¹¹ Eén op de zeven kinderen/jongeren voldoet aan deze norm.¹²

Kijken we naar de mate van overgewicht dan zien we dat 16% van de kinderen op de deelnemende basisscholen te zwaar is en 5% van de jongeren op de twee deelnemende middelbare scholen. Van de kinderen in onze responsgroep heeft 2% zelfs obesitas (figuur 3). Wel moeten we hierbij opmerken dat van zelfrapportage bekend is dat lengte vaak wordt overschat en gewicht wordt onderschat. Dit leidt tot lagere BMI (Body Mass Index) cijfers dan in werkelijkheid het geval is, en dus tot een lager percentage overgewicht en obesitas.

NNGB: dagelijks een uur matig intensieve lichamelijke activiteit, waarbij de activiteit minimaal twee keer per week gericht moet zijn op het verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid (kracht, lenigheid en coördinatie)

Partner voor beleid

¹¹ Voor volwassenen bedraagt de norm minimaal vijf dagen in de week een half uur matig intensief bewegen.

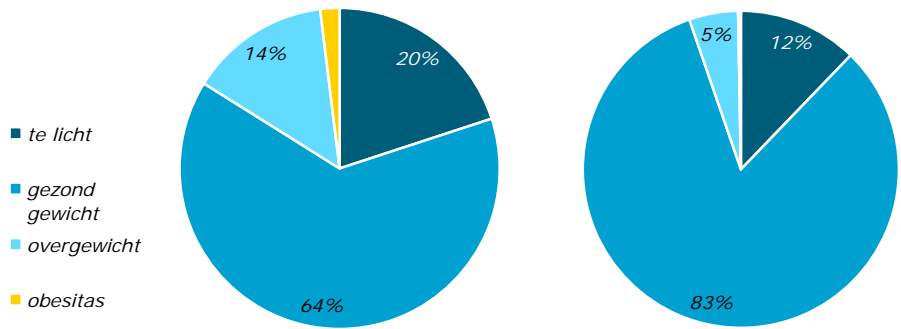
¹² Ter vergelijking: in Dordrecht voldeed 12% van de kinderen/jongeren van 4 t/m 17 jaar in 2010 aan de NNGB. In Alblasserdam was dit in 2012 7% van de 4 t/m 18-jarigen. Een vergelijking met landelijke cijfers is niet mogelijk door een verschil in onderzoeksmethoden. Het landelijke onderzoek van TNO wordt het gehele jaar uitgevoerd om seizoensinvloeden uit te sluiten en is telefonisch.

De Dienst Gezondheid en Jeugd (voorheen GGD) doet onderzoek naar het overgewicht van kinderen/jongeren in heel Zwijndrecht. Zwijndrecht scoort op dit gebied vaak als een van de ongunstigere gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid (www.ggdzhz.nl).

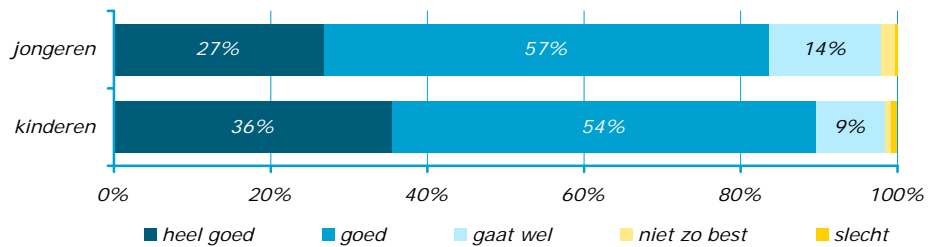

Figuur 3 Mate van overgewicht en obesitas kinderen

Op de vraag hoe zij hun eigen gezondheid beoordelen reageren de meeste kinderen en jongeren positief (figuur 4). Ruim acht op de tien kinderen (84%) en negen op de tien jongeren zeggen een (heel) goede gezondheid te hebben.

Figuur 4 Beoordeling eigen gezondheid

Enkele eetgewoontes op een rij:

- 89% van de kinderen en 76% van de jongeren ontbijt iedere dag;
- 52% van de kinderen en 29% van de jongeren eet dagelijks fruit;
- 29% van de kinderen en 26% van de jongeren eet dagelijks groente.

De toekomst

De sportcoaches spreken over een algemene tendens dat kinderen steeds minder sporten en buitenspelen. 'Dat zie je ook terug in de motorische ontwikkeling van kinderen. Die loopt steeds verder achter'. Ook neemt het overgewicht onder kinderen toe waardoor de motivatie om te sporten nog verder daalt. Vrijwel alle partners noemen de recessie en dus de financiële situatie van ouders als één van de belangrijke oorzaken van deze ontwikkeling. Een schooldirecteur zegt: 'Daarom is het belangrijk dat er op school constante aandacht is voor sport, maar ook dat is natuurlijk onderhevig aan financiën'. Een andere directeur geeft aan: 'Het is zo belangrijk dat het voorzieningenniveau in de gemeente op peil gehouden wordt'.

Een positieve ontwikkeling is dat er steeds meer vakleerkrachten werkzaam zijn in het onderwijs. Een sportcoach licht toe: 'het is belangrijk dat sport direct met school gelinkt is en dat er korte lijnen zijn'.

De meeste partners verwachten een positief effect van de werkzaamheden van de sportcoaches. De coaches enthousiasmeren en laten kinderen in aanraking komen met allerlei sporten waar zij (nog) niet mee bekend zijn. 'Het is voor onze kinderen veel laagdrempeliger dan wanneer zij zelf naar een sportclub moeten'. En: 'het bewustzijn en belang van sport en bewegen neemt toe'. Wel plaatsen een aantal partners de kanttekening dat het sportgedrag en de gezondheid van de kinderen niet veel zal verbeteren wanneer het alleen maar blijft bij de activiteiten die de sportcoaches op school organiseren. 'Daar is meer voor nodig. Natuurlijk is het goed dat het gebeurt, maar ook de component ouders is belangrijk'. Het blijft lastig, zeker voor kinderen in gezinnen die het niet breed hebben, maar 'niet geschoten is altijd mis'.

Sportverenigingen

De vier Zwijndrechtse sportverenigingen die in het schooljaar 2012-2013 door een sportcoach ondersteund werden, hadden op 1.1.2013 samen 1.002 jeugdleden t/m 18 jaar. Het aantal varieert sterk, van 37 tot 586 leden. De werkzaamheden van de

De vier sportverenigingen die in het schooljaar 2012-2013 bij betrokken waren:

- HSV (honkbal en softbal);
- O&O (gymnastiek);
- SV Conventus (handbal en korfbal);
- VV Groote Lindt (voetbal).

sportcoach hebben als doel de sport-verenigingen te versterken. Op dit moment ervaren drie van de vier verenigingen één of meer knelpunten. Genoemd worden:

- ledenwerving (2x);
- vrijwilligerswerving (2x);
- financiële situatie (1x);
- beleidsmatig werken (1x);
- kennis van regels en wetten (1x)
- anders: de sportcoaches niet kunnen inzetten voor het verzorgen van lessen en trainingen (1x).

Het idee van de Impulsregeling is dat de sportverenigingen naast activiteiten voor hun eigen leden ook activiteiten voor anderen organiseren. Alle vier sportverenigingen hebben dit in 2012 ook gedaan. Alle vier hebben activiteiten georganiseerd voor scholen, zoals een schoolvoetbaltoernooi, projecten, clinics en trainingen. In totaal gaat het om 31 activiteiten. Twee verenigingen hebben daarnaast voor de naschoolse opvang activiteiten georganiseerd, in totaal 14. Ten slotte hebben drie verenigingen ook in verschillende Zwijndrechtse wijken activiteiten aangeboden. Zo heeft één vereniging in de maand september in alle wijken gymnastieklessen open gesteld voor wijkbewoners (een totaal van 325 lessen), heeft één vereniging een woensdagmiddagactiviteit georganiseerd en heeft één vereniging 20 clinics gegeven. De vierde vereniging geeft aan vanaf aankomend jaar wijkactiviteiten te gaan organiseren.

Tabel 6 Georganiseerde activiteiten voor... (aantal)

	sportverenigingen	totaal aantal activiteiten
scholen	4	31
naschoolse opvang	2	14
de wijk	3	346

4 Cultuur

In deze paragraaf staat de cultuurdeelname van de kinderen en jongeren centraal. Hoeveel kinderen/jongeren nemen wel eens deel aan culturele activiteiten buitenshuis? En hoeveel zijn er (ook) thuis kunstzinnig bezig? Komen de cijfers overeen met het beeld dat de partners hebben van de huidige situatie?

De huidige cultuurdeelname

Partners hebben over het algemeen een minder duidelijk beeld van de cultuurdeelname van de kinderen en jongeren in Zwijndrecht. De meesten denken dat de cultuurdeelname ongeveer hetzelfde is als landelijk. Wel geeft men aan dat de deelname van de kinderen/jongeren op het gebied van cultuur duidelijk lager is dan op het gebied van sport. En ook voor cultuur geldt dat er grote verschillen tussen wijken zijn. 'Van huis uit is de sport- en cultuurdeelname van de kinderen in Noord en Kort-Ambacht nihil. Daarom is er vanuit de gemeente extra aandacht en subsidie voor deze wijken'. En: 'vanwege het dorpse karakter van Heerjansdam doen de kinderen bij ons op school meer dan gemiddeld aan sport en cultuur'. Het belang van kunst- en cultuuronderwijs wordt zeker gezien. De directeur van het DevelsteinCollege geeft aan: 'we hebben het predicaat Sportactieve School, maar we zijn daarnaast ook een cultuurminnende school en zouden graag het predicaat Cultuurprofiel School krijgen'.

Cultuurdeelname is gebaseerd op bezoek aan voorstellingen en het doen van culturele activiteiten buitenshuis.

Cultuur buitenshuis

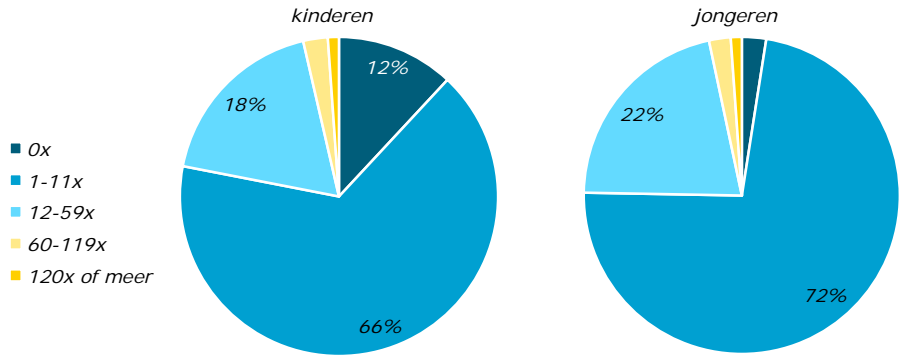
Vrijwel alle jongeren (97%) en negen op de tien kinderen (88%) hebben het afgelopen jaar buitenshuis wel eens deelgenomen aan één of meerdere culturele activiteiten en/of één of meerdere voorstellingen bezocht. Hanteren we – net zoals bij de RSO – een minimum van 12 keer per jaar, dan zien we dat ongeveer een kwart van de kinderen/jongeren dit minimum haalt (figuur 5). Zoals de partners al aangaven ligt de cultuurdeelname van de kinderen en jongeren op de deelnemende scholen dus beduidend lager dan hun sportdeelname.

De kunstcoaches zijn in dienst van Stichting ToBe.

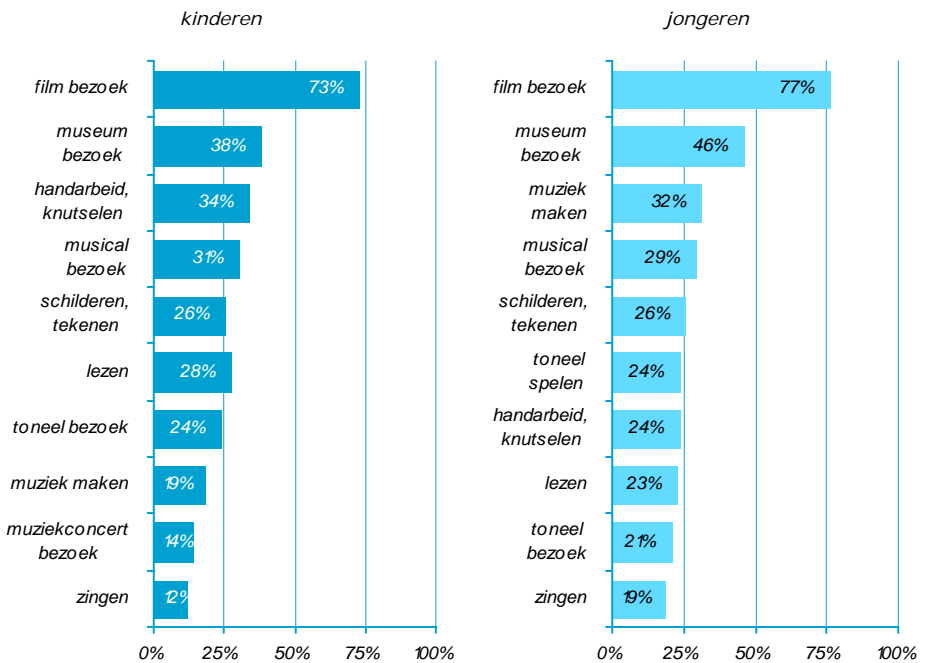

Figuur 5 Cultuurdeelname

Voor zowel de kinderen in het basisonderwijs als de jongeren op het voortgezet onderwijs geldt dat de meeste van hen wel eens naar de film zijn geweest. Naar de bioscoop gaan staat met stip op nummer één. Op de tweede plaats staat voor beide groepen het bezoeken van een museum. Jongeren doen dit wat vaker dan kinderen (figuur 6).

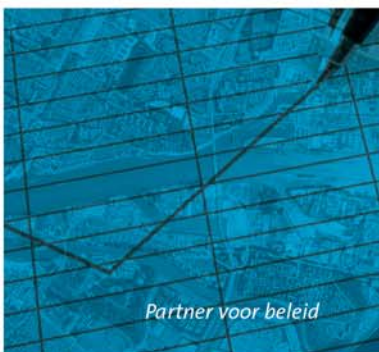
Figuur 6 Top-10 populaire culturele activiteiten buitenshuis

Terwijl kinderen en jongeren het meest in hun eigen gemeente sporten, gaan ze voor het bezoeken van culturele voorstellingen en activiteiten meestal verder dan de gemeentegrenzen (tabel 7). Dit is ook niet zo vreemd omdat het cultuuraanbod in Zwijndrecht beperkter is dan het aanbod op het gebied van sport.

Tabel 7 Locatie cultuurdeelname (%)

	kinderen	jongeren
Zwijndrecht	37	30
elders	70	83

Kunstzinnige activiteiten thuis

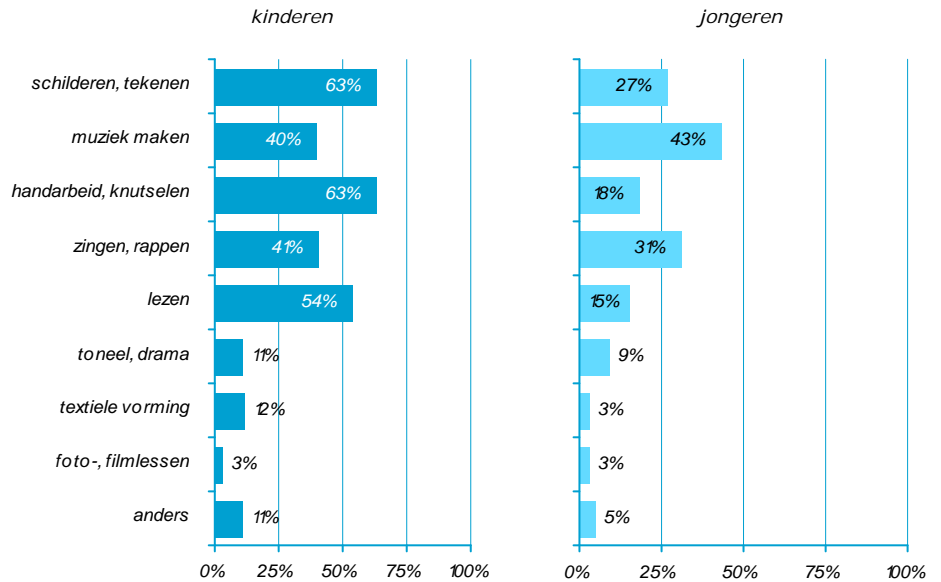
Naast het bezoeken van culturele voorstellingen en activiteiten buitenshuis zijn veel kinderen en jongeren ook thuis actief op het gebied van kunst en cultuur. In figuur 7 zien we dat kinderen in het basisonderwijs thuis vooral bezig zijn met hun handen: knutselen, handarbeid, schilderen en tekenen. Bij de jongeren op het voortgezet onderwijs is muziek de meest voorkomende kunstzinnige hobby. Overigens is het aandeel jongeren dat thuis muziek maakt of zingt even (en minder) groot dan onder kinderen.

Het idee is dat kinderen en jongeren door de lessen en activiteiten van de kunstcoach niet alleen op school meer in aanraking komen met kunst en cultuur, maar ook in hun vrije tijd (thuis) meer aan kunst en cultuur gaan doen.

Figuur 7 Kunstzinnige activiteiten thuis

De toekomst

De meeste partners verwachten dat de cultuurdeelname van de kinderen en jongeren in Zwijndrecht zal afnemen. Zeker als het alleen blijft bij de activiteiten die de kinderen op school doen en als de financiële situatie van ouders blijft verslechteren. Een directeur zegt: 'als de financiële situatie in Nederland blijft zoals het nu is, is de situatie zorgelijk. Gezinnen hebben het financieel steeds moeilijker. Ouders zullen moeten bezuinigen en zullen dit doen op sport en vooral op cultuur.' Vel anderen zijn het met deze directeur eens. De directeur van het Develstein-College noemt daarnaast het plan van de regering om het vak CKV (Culturele en Kunstzinnige Vorming) af te schaffen een negatieve ontwikkeling.

Net als bij de sportcoaches verwachten de meeste partners een positief effect van de kunstcoaches. Op de scholen waar de kunstcoaches al werkzaam zijn, zijn de directeuren erg te spreken over hen. Ze enthousiasmeren en bieden leuke en gevarieerde lessen aan. 'Misschien houden de kinderen er wel een leuke hobby aan over'. De professional van Stichting ToBe legt uit: 'kinderen willen zo graag leren en ontdekken. Kunst en cultuur zet kinderen aan om over hun grenzen heen te gaan'.

Ook geven de partners aan dat de inzet van de kunstcoaches waarschijnlijk minder effect heeft dan dat van de sportcoaches. 'Dit ligt niet aan de kunstcoaches zelf, maar cultuur vereist een nog actievere rol van ouders. En dat zijn ouders, vooral allochtone ouders, niet'. Een andere directeur licht toe: 'sport staat dicht bij de mensen dan cultuur. Dit heeft vooral te maken met perceptie en associaties die mensen met cultuur hebben'. Nog een andere directeur zegt: 'bij cultuur geldt: onbekend, maakt onbemind'.

drs. S.A.W. van Oostrom-van der Meijden & drs. A.L.C. Leijds
oktober 2013

Postbus 619
3300 AP Dordrecht
(078) 770 39 05

ocd@drechtsteden.nl
www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl

